—20 usuteadust Tartu ülikoolis, reisis siis Rootsis, kust tagasi jõudnud pidas kodumaal mõnd aega koduõpetajaametit ja oli aa. 1826—27 Tallinna toomkooli inspektoriks. A.-st 1828 peale oli S. kirikuõpetajaks Jõelähtmes ja a.-st 1847 Ida-Harjumaa praostiks; surn. 8. XII 1859 Jõelähtmes (?). Ühes A. F. J. Knüpffer'iga (vt.) revideeris ta a. 1835 ilmunud piibli tõlke käsikirja. Aa. 1836—43 toimetas ta Lindfors'i »Eesti-ma rahva Kalender, ehk Täht-Ramat'u« jutuosa, ilmutades seal tõlkeid saksa keelest, millest mõningad on tunduvalt eestipärastatud, kui isegi mitte algupärandid (nõnda aa. 1841, 1842, eriti aga jutud »Rihho Hans Killar ja temma naene Ewa« a. 1836 ja »Hans Killar, waeste häddaliste ja waeste laste issa«, a. 1837). Veel avaldas ta tolle aja kohta häid tõlkeid eriraamatutena: »Õppetus, kuida laulomehhed, ja kes muud tahtvad, joudwad notidest laulo wisid ülleswõtta« (Tall. 1841), »Jõggi merres. Nelja kuioga« (Tall., 1842, 38 lk.), »Kuldorg, ehk Kulla saatja külla« (Tall., 1842, 127 lk.), »Peter Pung, kaevandaja, ehk »kes ikka kardab Jummalat, küll Jummal tedda awwitab««« (Tartu, 1843, IV + 114 lk.). S.-i töödest eesti kirjakeele ajaloole aga tähtis on võimalikult ehk algupärane teos »Toomas Westen, Lapo rahva uso ärataja Norra maal« (Tartu, 1844, 30 lk. II tr. ühes V. Reiman'i koostatud S.-i elulooga Tall., 1894), kuna autor siin meie kirjandusloos esimesena tegelikult tarvitab oma sõbra Ed. Ahrens'i (vt.) uut kirjaviisi, mida viimane ise julges tarvitusele võtta alles oma grammatika teises trükis (1853). Samas sihis tähtis on ka S.-i osa keelelise korrektorina Uue Testamendi trükkitoimetamisel a. 1857 Helsingis, mis tõlget F. J. Wiedemann (vt.) arvustajate ees kaitses brošüüris »Gutachten des Akademikers . Wiedemann über d. Helsingforser Ausgabe des ehstn. Neuen Testaments v. J. 1857,...« (Tall. 1861, 38 lk.). Suuremat tähelepanu väärib ka S.-i kirjutis »Inland'is« 1836 (veerud 529—35) »*Kállew's* Sohn (*Kallewi poeg*)«, mis esitab esimesi Kalevipoja lugusid rahvasuust. Ka on ta kogunud hulga rahvalaule Harjumaalt, mis hiljemini ilmusid Neus'i (vt.) kogus. Kõik tema teosed ilmutavad õige tüsedat eesti keele oskust. Tema käsikirju on alal E. Kirj. S.-i arhiivis.

Winkelmann II, nr. 11289; Paucker, Geistl., 44, 126; Dr. Bertram, Neue Balt. Skizzen (1872); Hermann, E. kirj. ajal. 355 j.; F. Löwe, »Kalevip.«, lk. VII—VIII (V. Reiman) (1900); V. Reiman, Kivid ja killud I (1907), lk. 30; Kampmann, Peaj. II, II lk. 13 j.; Ridala. E. kirj. ajal. I, 2, lk. 239. *A. S-te.*

SCHÜTZ, Marcus, vaimulik kirjanik, sünni- ja surma- a. teadmata, kutsuti veebr. 1664 Nõo kirikuõpetajaks ja oli juba a. 1680 Tartu eesti koguduse õpetajaks S. oli ühes Lorenz Moller'i ja Andreas Virginius'ega (vt. neid) a. 1684 valmistatud lõunaeestimurdelise suure katekismuse (küsimuste ja kostustega) ja a. 1685 ilmunud samamurdelise laulu- ja palveraamatu autor, mis Adrian Virginius'e (vt.) poolt trükki toimetati. Ka on ta vist ühes Johann Nicolaus v. Hardung'iga (vt.) ja Andreas Virginius'ega olnud Adrian Virginius'e lõunaeestimurdelise Uue Testamendi tõlke revideerijaks, mis valmis a. 1685 ja trükis ilmus a. 1686.

Uue Test. 1715 eess. lk. b v°; Recke-Napiersky IV, Beise II; Napiersky, Pred.-Lex. III; V. Reiman, E. piibli ümberp. l. II (1890), lk. 97 j.; E. P. Körber, Materialien zur Kirchen- u. Prediger-Chronik d. Stadt Dorpat (1860). *A. S-te.*

SCZIBULSKY (Sczibalski), Johann Benjamin, vaimulik kirjanik, sünd. 1728. a. Königsbergis (või Salfeldis), õppis Halle ülikoolis usuteadust, sai a. 1755 Nõo kiriku õpetajaks ja 1791 praostiks; surn. 15.VII 1797. Peale mitmete saksakeelsete vaimuliku sisuga raamatute ilmutas S.: »Juttusse-Ramat kumman eggaütte Pühhä-Päiwa nink eggaütte Pühhä ja ka Palwe-Päiwi päle üts Juttus, Ewangeliumi perrä, säetu om...« (Tallinna, 1779, 24 + 820 lk. in-4°), mis on üks suurematest lõunaeestimurdelistest trükiteostest, keeleliselt oma aja kohta õige rahuldav; »Nelli Kristusse Kannatusse Juttussid nink Mönne Kannatusse-Laulu« (Põltsamaa, 1788, 79 lk.). Tema poolt olevat ka tõlgitud kirikulaule »Tarto-Ma-Kele Laulu Ramat'us« (Riia, 1788).

Recke-Napiersky IV; Napiersky, Pred.-Lex. III. *A. S-te.*

SECKENDORF, Adolf v., vabahärra, sõdur, Saksa okupatsiooni aegne vägedejuhataja Eestimaal, sünd. 17. III 1857 ukj. Saksamaal Reussi vürstiriigis Geras kammerhärra pojana, algas a. 1874 lipnikuna oma teenistust sõjaväes, tõusis a. 1905 ooberstiks, 1910 kindralmajoriks, 1912 kindralleitnandiks ja asus kevadel 1913 erusse. Ilmasõja puhkemisel uuesti aktiivteenistusse astunud, toimis S. mitmes armees etapi-inspektorina, määrati okt. 1917 okupeeritud Saaremaa kuberneriks ja märtsi alul 1918 Saksa 68-da kindralkomando juhatajaks, mis kohal püsis kuni Saksa okupatsiooni languseni Eestis. A. 1919 ülendati ta jalaväekindraliks. — S.-i juhatusel teostati okt. 1917 Saaremaa okupeerimine Saksa vägede poolt ja sealse okupatsioonivõimu korraldus. Eesti üldisel okupeerimisel veebr.